

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ચુકાદો અનામત રાખ્યા તારીખ : ૧૬.૦૧.૨૦૨૫

ચુકાદો જાહેર કર્યા તારીખ : ૨૮.૦૧.૨૦૨૫

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૨૮૦/૨૦૨૪

ઈન આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૪૩૨૮/૨૦૧૪

વિથ

સિવિલ એપ્લિકેશન (વચગાળાની રાહત માટે) નં. ૧/૨૦૨૪

ઈન આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૨૮૦/૨૦૨૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.એસ. સુપેહિયા (સહી)

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી ગીતા ગોપી (સહી)

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના
	√	

=====

જામનગર એરિયા ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી
વિરુદ્ધ
શ્રી વિશાલ બકુલચંદ્ર પંડ્યા અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા—ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી તરફે વકીલ એ. આર. ઠાકર
સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે સિનિયર કાઉન્સેલ શાલીન મહેતા વિથ વકીલ
અદિતિ એસ. રાવલ (૮૧૨૮)
સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફે મદદનીશ સરકારી વકીલ સાહિલ બી. ત્રિવેદી

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.એસ. સુપેહિયા
અને
માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી ગીતા ગોપી
સી.એ.વી. ચુકાદો
(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.એસ. સુપેહિયા દ્વારા)

૧. લેટર્સ પેટન્ટ, ૧૮૬૫ ની કલમ ૧૫ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી
હાલની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ, શીર્ષકવાળી રિટ પિટિશનમાં વિદ્વાન સિંગલ જજ
દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને હુકમ સામે નિર્દેશિત છે. વિદ્વાન

સિંગલ જજે સામાવાળા નં. ૧ પર યોગ્ય હકીકતો છુપાવવા બદલ અને સોગંદ પર ખોટું નિવેદન કરવા બદલ રૂ. ૨૫,૦૦૦/- નો ખર્ચ લાદીને રિટ પિટિશન મંજૂર કરી છે, અને વધુમાં અપીલકર્તા (ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી) દ્વારા પસાર કરાયેલા તા. ૨૫.૦૨.૨૦૧૪ ના સેવા સમાપ્તિના હુકમને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કર્યો છે અને અપીલકર્તા-સત્તાતંત્રને સામાવાળા નં. ૧ (જે હવે પછી “સામાવાળા – કર્મચારી” તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ને પાછલા વેતન અને સેવાની સાતત્યતા સહિતના તમામ આનુષંગિક લાભો સાથે સેવા સમાપ્તિની તારીખથી સેવામાં પુનઃસ્થાપિત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે.

સંક્ષિપ્ત હકીકતો -

૨. સામાવાળા નં. ૧- મૂળ અરજદારે (કર્મચારી) અપીલકર્તા-જામનગર એરિયા ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી પાસે એકાઉન્ટન્ટ ક્લાર્ક-કમ-કોમ્પ્યુટર ઓપરેટર તરીકે તા. ૦૧.૧૦.૧૯૯૭ થી ૨૮.૧૦.૨૦૦૫ સુધી અને ફરીથી મદદનીશ એકાઉન્ટન્ટ તરીકે તા. ૦૧.૧૧.૨૦૦૫ થી ૨૯.૦૧.૨૦૦૭ સુધી કરાર આધારિત ધોરણે સેવા આપી હતી.

૩. ત્યારબાદ, અપીલકર્તાએ (નિયોક્તા), તા. ૦૮.૦૧.૨૦૦૮ ના કચેરી આદેશ દ્વારા, ગુજરાત સરકારના નિયમો મુજબ મળવાપાત્ર સામાન્ય ભથ્થાં ઉપરાંત રૂ. ૩૦૫૦-૭૫-૩૯૫૦-૮૦-૪૫૯૦ ના પગાર ધોરણમાં દર મહિને રૂ. ૩,૦૫૦/- ના મૂળ પગાર પર તેમાં નિર્દિષ્ટ નિયમો અને શરતો મુજબ તદ્દન

હંગામી ધોરણે કલાર્ક-કમ-ટાઇપિસ્ટની જગ્યા પર અરજદારની નિમણૂક કરી હતી. નિમણૂક બે વર્ષના સમયગાળા માટે પ્રોબેશન પર હતી. નિમણૂક હુકમની શરત નં. ૨ એવી જોગવાઈ કરે છે કે "આ નિમણૂક તદ્દન હંગામી છે અને બંને પક્ષોમાંથી કોઈપણ પક્ષ દ્વારા ૨૪ કલાકની નોટિસ આપીને કોઈપણ સમયે સમાપ્ત કરી શકાય છે."

જ. તા. ૦૮.૦૧.૨૦૧૦ ના રોજ પોતાના બે વર્ષનું પ્રોબેશન પૂર્ણ થવા પર, તા. ૦૩.૦૨.૨૦૧૦ ના આદેશ દ્વારા, અપીલકર્તાએ સામાવાળા નં. ૧ ના પ્રોબેશન સમયગાળાને સળંગ ગણ્યો અને સમયાંતરે સુધારાયેલા તા. ૩૦.૦૯.૧૯૮૮ ના સરકારી ઠરાવમાં નિર્ધારિત સેવાની શરતો અને નિયમો અનુસાર તેમને કાયમી (કન્ફર્મ) કર્યા હતા. તેમને ૬૬૫ પગાર પંચ હેઠળ પગાર સુધારણાનો લાભ પણ આપવામાં આવ્યો હતો અને આમ, તેમનો પગાર રૂ. ૫૨૦૦-૨૦૨૦૦ ના પે બેન્ડમાં રૂ. ૧,૯૦૦/- ના ગ્રેડ પે સાથે નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો અને તેમની પ્રથમ વાર્ષિક ઇન્ક્રીમેન્ટની તારીખ ૦૧.૦૭.૨૦૦૮ હતી.

પ. તા. ૨૫.૦૨.૨૦૧૪ ની "નોટિસ અને કચેરી આદેશ" દ્વારા અપીલકર્તા-સત્તાતંત્રે તેમના તા. ૦૮.૦૧.૨૦૦૮ ના નિમણૂક હુકમની શરત નં. ૨ નો ઉપયોગ કરીને સામાવાળા નં. ૧ ની સેવાઓ સમાપ્ત કરી હતી.

ડ. વિદ્વાન સિંગલ જજે સામાવાળા નં. ૧ ની સેવા સમાપ્તિ રદ કરી હતી,

જેના કારણે હાલની અપીલ ઉપસ્થિત થઈ છે.

અપીલકર્તા-ઓથોરિટી વતી રજૂઆતો -

૭. વિદ્વાન વકીલ શ્રી એ. આર. ઠાકરે એવી દલીલ કરી હતી કે વિદ્વાન સિંગલ જજ સામાવાળા નં. ૧-કર્મચારીની સાચી સ્થિતિની યોગ્ય મૂલવણી કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વિદ્વાન સિંગલ જજ એ હકીકતની મૂલવણી કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે કે સામાવાળા – કર્મચારીને ક્યારેય સેવામાં નિયમિત કરવામાં આવ્યા નહોતા. તેમણે સામાવાળા – કર્મચારીના તા. ૦૮.૦૧.૨૦૦૮ ના નિમણૂક હુકમનો સંદર્ભ આપ્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે તેમની નિમણૂક તદ્દન હંગામી હતી અને ૨૪ કલાકની નોટિસ આપીને કોઈપણ સમયે સમાપ્ત કરી શકાતી હતી. તેવી જ રીતે, તેમણે તા. ૦૪.૦૯.૨૦૦૮ ના આદેશનો સંદર્ભ આપ્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે તેનો અર્થ એવો કોઈપણ રીતે નહોતો કે તેમને સેવામાં નિયમિત કરવામાં આવ્યા હતા, પરંતુ તેમને માત્ર નાયબ એકાઉન્ટન્ટનો ચાર્જ સોંપવામાં આવ્યો હતો. તા. ૦૩.૦૨.૨૦૧૦ ના આદેશનો સંદર્ભ આપતાં, તેમના દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા નં. ૧ ને માત્ર હંગામી ધોરણે નિયમિત પગાર ધોરણમાં મૂકવામાં આવ્યા હતા.

૮. સામાવાળા – કર્મચારીના ગુપ્ત અહેવાલ (કોન્ફિડેન્શિયલ રિપોર્ટ) નો સંદર્ભ આપતાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા કર્મચારીના તમામ

અહેવાલો દર્શાવે છે કે સામાવાળા એક હંગામી કર્મચારી હતા. આમ, એવી વિનંતી કરવામાં આવી છે કે વિદ્વાન સિંગલ જજ સર્વિસ બુકની નોંધો (પૃષ્ઠ નં. ૧૨૨ પર) પર એવું નોંધીને ખોટો આધાર રાખ્યો છે કે તે દર્શાવે છે કે સામાવાળા- કર્મચારીને સેવામાં નિયમિત કરવામાં આવ્યા હતા. આમ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે તમામ દસ્તાવેજ પુરાવાઓ દર્શાવે છે કે સામાવાળા નં. ૧ હંગામી કર્મચારી હતા, તેથી તા. ૦૮.૦૧.૨૦૦૮ ના નિમણૂક હુકમની શરતો મુજબ સાદી નોટિસ જારી કરીને તેમની સેવા સમાપ્ત કરી શકાય છે.

૯. જ્યારે આ બાબત અમારી સમક્ષ અસંખ્ય પ્રસંગોએ સાંભળવામાં આવી રહી હતી, ત્યારે અમે ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઠાકરને એવી કોઈ જોગવાઈ અથવા તેમના નિયમો અને વિનિયમો દર્શાવવા કહ્યું હતું, જે પ્રોબેશન સમયગાળો સંતોષકારક રીતે પૂર્ણ થયા પછી પણ કર્મચારીને હંગામી ધોરણે રાખવાની તેને સત્તા આપે છે. આ સંદર્ભમાં, વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઠાકરે "એરિયા / અર્બન ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી દ્વારા નિયુક્ત સ્ટાફ કર્મચારીઓની સેવાની શરતો અને નિયમો" શીર્ષકવાળા નિયમો રજૂ કર્યા છે. તેમણે આવા નિયમોના ભાગ-૨ નો સંદર્ભ આપ્યો છે, જે પ્રોબેશનનું નિયમન કરે છે. તેમણે નિયમોના ભાગ-૩ નો પણ સંદર્ભ આપ્યો છે, જે સેવાની સમાપ્તિનું નિયમન કરે છે.

૧૦. રિટ પિટિશનની વિચારણાક્ષમતા (મેન્ટેનેનિલિટી) સંબંધિત અન્ય એક દલીલ પણ વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ અને અમારી સમક્ષ પણ રજૂ કરવામાં

આવી હતી. અપીલકર્તાએ સામાવાળા નં. ૧ - મૂળ અરજદાર દ્વારા મહત્વની હકીકત છુપાવવાના કારણે રિટ પિટિશનની વિચારણાક્ષમતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો છે. તેમના દ્વારા ભારપૂર્વક એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળાએ તે જ સમાન રાહતો માટે અપીલ નં. ૩૩૧/૨૦૧૪ દાખલ કરવા અંગેની મહત્વપૂર્ણ હકીકત છુપાવી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સદર અપીલ સામાવાળા દ્વારા ટ્રિબ્યુનલમાંથી પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી, અને ત્યારબાદ, આવી હકીકતનો ઉલ્લેખ કર્યા વિના રિટ પિટિશન દાખલ કરવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વિદ્વાન સિંગલ જજે, હકીકત છુપાવવા વિશે નોંધ લીધી હોવા છતાં, રૂ. ૨૫,૦૦૦/- નો ખર્ચ લાદીને રિટ પિટિશન મંજૂર કરી છે અને તેના બદલે, એવી વિનંતી કરવામાં આવી છે કે વિદ્વાન સિંગલ જજે રિટ પિટિશન નામંજૂર કરવી જોઈતી હતી.

૧૧. વિદ્વાન વકીલ શ્રી એ. આર. ઠાકરે ગુજરાત હાઈકોર્ટ રૂલ્સ, ૧૯૯૩ ના નિયમ ૧૭૪ નો સંદર્ભ આપ્યો છે, જે ફરજિયાત બનાવે છે કે આ કોર્ટ સમક્ષ દાખલ કરાયેલી પ્રત્યેક અરજીમાં અરજદાર(રો) દ્વારા સર્વોચ્ચ અદાલત / હાઈકોર્ટ અથવા અન્ય કોઈપણ અદાલતો સમક્ષ હાથ ધરવામાં આવેલી તમામ કાર્યવાહીનો ઉલ્લેખ કરવો પડશે.

૧૨. પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઠાકરે સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ આ કોર્ટના નીચે મુજબના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે:

(૧) કે. જયરામ અને અન્ય વિ. બેંગલોર ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી અને અન્ય, (૨૦૨૨) ૧૨ એસ.સી.સી. ૮૧૫.

(૨) સ્ટેટ ઓફ ઓરિસ્સા વિ. લક્ષ્મી નારાયણ દાસ, એઆઈઆર ૨૦૨૩ એસ.સી. ૩૪૨૫.

(૩) યશોદા (ઉર્ફે સોધન) વિ. સુખવિન્દર સિંહ અને અન્ય, ૨૦૨૨ (૦) એઆઈઆર (એસસી) ૪૬૨૩.

(૪) ગુજરાત રાજ્ય વિ. સિદ્ધીક ઓસમાન ચાકી, (આ કોર્ટની ખંડપીઠ), ૨૦૨૪ ગુજરાત હાઈકોર્ટ ૪૨૭૧૫.

(૫) ગુજરાત હાઉસિંગ બોર્ડ વિ. નાગજીભાઈ લક્ષ્મણભાઈ અને અન્ય, ૧૯૮૫ જી.એલ.એચ. ૯૯૯ (પૂર્ણ પીઠનો ચુકાદો) પાછળનો નિર્ણય પ્રવર્તમાન રહેવા માટે.

સામાવાળા નં. ૧ (કર્મચારી) વતી રજૂઆતો -

૧૩. ઉપરોક્ત રજૂઆતોનો વિરોધ કરતી વખતે, વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી અદિતિ એસ. રાવલ સાથે ઉપસ્થિત વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શાલીન મહેતાએ રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નં. ૧ ની શરૂઆતમાં બે વર્ષના સમયગાળા માટે પ્રોબેશન પર નિમણૂક કરવામાં આવી હતી, અને ત્યારબાદ, પ્રોબેશન સમયગાળો પૂર્ણ થવા પર, તેમને કન્ફર્મ કરવામાં આવ્યા હતા અને નિયમિત પગાર ધોરણ

આપવામાં આવ્યું હતું અને તે પછી, નિમણૂક હુકમની શરત નં. ૨ નો ઉપયોગ કરીને સામાવાળાની સેવાઓ સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી, જે ગેરકાયદેસર અને મનસ્વી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે પ્રોબેશનનો સમયગાળો સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ કર્યા પછી, તા. ૦૩.૦૨.૨૦૧૦ ના આદેશ દ્વારા સામાવાળા નં. ૧ ની સેવાઓ નિયમિત કરવામાં આવી હતી, તેથી નિયોક્તા પાસે કર્મચારીને તદ્દન હંગામી કર્મચારી ગણવાની અને તા. ૦૮.૦૧.૨૦૦૮ ના નિમણૂક હુકમની શરત નં. ૨ ને લાગુ કરીને તેમની સેવાઓ સમાપ્ત કરવાની કોઈ સત્તા નહોતી.

૧૪. ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ દાખલ કરાયેલી અપીલના સંબંધમાં, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મહેતાએ રજૂઆત કરી છે કે સામાવાળા કર્મચારીએ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી, જોકે, એવી સલાહ મળવા પર કે ટ્રિબ્યુનલ પાસે જામનગર એરિયા ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટીના કર્મચારીઓ સંબંધિત આવી અપીલની સુનાવણી કરવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી, સામાવાળા નં. ૧ એ હાઈકોર્ટ સમક્ષ સેવા સમાપ્તિના હુકમને પડકારવાની છૂટ સાથે અપીલ પાછી ખેંચવા માટે તા. ૧૮.૦૩.૨૦૧૪ ના રોજ અરજી દાખલ કરી હતી અને ટ્રિબ્યુનલે તા. ૧૦.૦૪.૨૦૧૪ ના હુકમ દ્વારા આવી અપીલ પાછી ખેંચવાની પરવાનગી આપી હતી. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા નં. ૧ એ જાણીજોઈને કોઈ હકીકત છુપાવી નથી, અને તેમણે કોઈપણ અયોગ્ય લાભ મેળવવાનો પ્રયાસ કર્યો નથી. વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વિદ્વાન સિંગલ જજે હકીકત છુપાવવાના પાસાને ધ્યાને

લીધો છે અને સામાવાળા નં. ૧ પર રૂ. ૨૫,૦૦૦/- નો ખર્ચ લાધો છે, જેને સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો છે.

૧૫. શ્રી મહેતાએ એવી દલીલ કરી હતી કે સામાવાળા નં. ૧ એ ઓથોરિટીમાં ૧૯૯૭ થી સતત સેવા આપી હતી અને તેમની નિમણૂક પસંદગીની યોગ્ય પ્રક્રિયા બાદ કરવામાં આવી હતી. બે વર્ષનો પ્રોબેશન સમયગાળો તા. ૦૮.૦૧.૨૦૧૦ ના રોજ પૂર્ણ થયો હતો અને તા. ૦૩.૦૨.૨૦૧૦ ના આદેશ દ્વારા તેમની સેવાઓ કાયમી કરવામાં આવી હતી અને કુટુંબ પગાર પંચ હેઠળ નિયમિત પગાર ધોરણ આપવામાં આવ્યું હતું.

૧૬. ત્યારબાદ, ચાર વર્ષથી વધુ સમય સુધી સામાવાળા નં. ૧ નિયમિત કર્મચારી તરીકે ફરજ બજાવતા રહ્યા હતા. તેથી તા. ૨૫.૦૨.૨૦૧૪ ના રોજ માત્ર ૨૪ કલાકની નોટિસ આપીને તેમની સેવાઓ સમાપ્ત કરવાનું સત્તાતંત્રનું પગલું સંપૂર્ણપણે ગેરકાયદેસર, દૂષિત અને અમાન્ય છે.

૧૭. વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સામાવાળા નં. ૧ ની સેવાઓ સમાપ્ત કરતા પહેલાં કોઈ કારણદર્શક નોટિસ કે કોઈ ખાતાકીય તપાસ કરવામાં આવી નહોતી. જો ઓથોરિટીને સામાવાળા સામે કોઈ અસંતોષ કે ગેરવર્તણૂકનો આક્ષેપ હતો, તો તેમણે સંપૂર્ણ તપાસ કરવી જોઈતી હતી.

૧૮. કર્મચારીની સ્થિતિની તપાસ કરવા માટે, અમે સંબંધિત પક્ષકારો દ્વારા રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજોની તપાસ કરી શકીએ છીએ.

૧૯. પ્રથમ દસ્તાવેજ તા. ૦૮.૦૧.૨૦૦૮ નો નિમણૂક હુકમ છે. તે દર્શાવે છે કે સામાવાળા નં. ૧ ની નિમણૂક કલાર્ક-કમ-ટાઈપિસ્ટ તરીકે કરવામાં આવી હતી.

૨૦. શરત નં. ૨ એવી છે કે “આ નિમણૂક હુકમ તદ્દન હંગામી છે અને બંને પક્ષોમાંથી કોઈપણ પક્ષ દ્વારા ૨૪ કલાકની નોટિસ આપીને કોઈપણ સમયે સમાપ્ત કરી શકાય છે”.

૨૧. શરત નં. ૪ એવી છે કે “આ નિમણૂક બે વર્ષના સમયગાળા માટે પ્રોબેશન પર છે”. આમ, સામાવાળા નં. ૧ ની નિમણૂક હંગામી ધોરણે કલાર્ક-કમ-ટાઈપિસ્ટ તરીકે કરવામાં આવી હતી, અને તેઓ બે વર્ષના સમયગાળા માટે પ્રોબેશન પર હતા.

૨૨. એવું જણાય છે કે ત્યારબાદ તા. ૦૪.૦૯.૨૦૦૮ ના હુકમ દ્વારા, સામાવાળા – કર્મચારીને તા. ૦૯.૦૧.૨૦૦૮ થી પૂર્વવર્તી અસરથી નાયબ એકાઉન્ટન્ટનો ચાર્જ સોંપવામાં આવ્યો હતો.

૨૩. પછીનો દસ્તાવેજ તા. ૦૩.૦૨.૨૦૧૦ નો હુકમ છે. તેનો અનુવાદ નીચે મુજબ છે :-

“નં.

જાડા//સ્થા//વીબીપી//૬૧૬

તારીખ:

૩/૦૨/૨૦૧૦

સંદર્ભ:

૧) હુકમ નં. જાડા/વહીવટ/ભરતી/૧૦૦, તારીખ: ૦૮.૦૧.૦૮

૨) તા. ૩૦/૦૮/૧૯૮૮ ના સરકારી ઠરાવ મુજબ નક્કી થયેલ સેવાની શરતો અને નિયમો,

૩) કહ્તા પગાર પંચ મુજબના પગાર ધોરણનો આ સત્તાતંત્રનો હુકમ નં. જાડા/સ્થા/૫

જ) વિશાલ બી. પંડ્યાની ફાઇલ પર ચેરમેનને ફક્ત ૧૫ ની નોંધ મુજબ મળેલી મંજૂરી

“હુકમ

ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટીએ સંદર્ભ નં. ૧ ના હુકમ દ્વારા શ્રી વિશાલ પાંડેયની બે વર્ષના પ્રોબેશન સમયગાળા માટે ક્લાર્ક-કમ-ટાઇપિસ્ટ તરીકે હંગામી ધોરણે નિમણૂક કરી હતી. બે વર્ષનો પ્રોબેશન સમયગાળો પૂર્ણ થવા પર, પ્રોબેશન સમયગાળા પર આપેલી તેમની સેવાને સળંગ સેવા તરીકે ગણવામાં આવે છે, અને સંદર્ભ-૩ ના સરકારી ઠરાવને ધ્યાને રાખીને, સદર સરકારી ઠરાવમાં સંદર્ભિત સેવાની શરતો અને નિયમોના પાલનની શરત સાથે તેમની સેવા નિયમિત કરવાનો આદેશ કરવામાં આવે છે. સંબંધિત કર્મચારી, જેઓ તા. ૦૮.૦૧.૨૦૦૮ ના રોજ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટીમાં જોડાયા છે તેઓ કહ્તા પગાર પંચના લાભ માટે હકદાર છે

અને તેમને સંદર્ભ-૩ ના આદેશ મુજબ રૂ. ૫૨૦૦-૨૦૨૦૦ ના પગાર ધોરણ, પે બેન્ડ-૧ અને રૂ. ૧૯૦૦ ના ગ્રેડ પે માં મૂકવામાં આવે છે અને તદનુસાર, તેમને તા. ૦૧.૦૭.૨૦૦૮ થી પ્રથમ ઈન્ક્રીમેન્ટનો લાભ આપવામાં આવે છે અને રાજ્ય સરકારના પ્રમાણભૂત ધોરણો મુજબના તમામ લાભો પણ આપવામાં આવે છે, અને આ નિમણૂક હંગામી ગણવાની રહેશે.”

૨૪. આમ, તા. ૦૩.૦૨.૨૦૧૦ ના હુકમની વિગતો સ્વયં-સ્પષ્ટ છે. સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા પ્રોબેશન પર વિતાવેલા સમયગાળાને પ્રોબેશન સમયગાળો સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ કર્યા પછી નિયમિત કરવામાં આવ્યો છે, અને તેમને તેની સાથેના ઈન્ક્રીમેન્ટ સાથે ડહા પગાર પંચ મુજબ નિયમિત પગાર ધોરણ પણ આપવામાં આવ્યું છે. આ સંદર્ભમાં સર્વિસ બુકમાં નોંધો પણ કરવામાં આવી હતી. જોકે, હુકમના અંતે, સત્તાતંત્રે હજુ પણ એવી નોંધ કરી છે કે તેમને “હંગામી” ગણવાના રહેશે. ઉપરોક્ત હુકમમાં જે સંદર્ભો આપવામાં આવ્યા છે તે અમારી સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી, અને વાસ્તવમાં અપીલકર્તાએ નિયમો પર આધાર રાખ્યો છે જેની સાથે અમે અલગથી કામ પાર પાડીશું. આમ, હુકમના વલણ પરથી એવું જણાય છે કે “હંગામી” શબ્દપ્રયોગ એક અયોગ્ય નામકરણ જણાય છે, અને સામાવાળા નં. ૧ ની સેવાને અસુરક્ષિત બનાવવા માટે કરવામાં આવ્યો હોવાનું જણાય છે. એ નોંધવું પણ યોગ્ય છે કે અપીલકર્તા ૧૯૯૭ થી ૨૦૦૭ સુધી કરાર આધારિત કર્મચારી તરીકે તેમની સેવાનો ઉપયોગ

કરી રહ્યું હતું, અને જ્યારે સંખ્યાબંધ વર્ષો સુધી તેમની સેવા આપ્યા પછી, તેમને એવી આશા આપવામાં આવી હતી કે તેઓ નિયમિત કર્મચારી તરીકે નિયુક્ત થયા છે, અને પ્રોબેશન સમયગાળો સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ કર્યા પછી નિયમિત પગાર ધોરણ પણ આપવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે અપીલકર્તાએ તેમને હજુ પણ ‘હંગામી’ તરીકે દર્શાવીને કપટપૂર્ણ રીતે કાર્ય કર્યું છે.

૨૫. ત્યારબાદ, તા. ૨૫.૦૨.૨૦૧૪ ના હુકમ દ્વારા, જે “નોટિસ અને કચેરી આદેશ” તરીકે દર્શાવે છે, ૨૪ કલાકની નોટિસ આપીને નિમણૂક હુકમની શરત નં. ૨ નો ઉપયોગ કરીને સામાવાળાની સેવાનો અંત લાવવામાં આવ્યો છે અને નોટિસની મુદત પૂરી થયેથી રોકડ, ચાવીઓ અને કચેરીના રેકૉર્ડ સાથે સમગ્ર ચાર્જ સોંપી દેવાનો પણ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે. આમ, સામાવાળા નં. ૧ ની સેવા ૨૦૦૮ થી લગભગ ૬ વર્ષની સેવા પૂર્ણ કર્યા પછી સમાપ્ત કરવામાં આવી છે.

૨૬. વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ, અને રિટ પિટિશનના સોગંદનામામાં પણ, અપીલકર્તા-સત્તાતંત્ર કે સામાવાળા નં. ૧-અરજદાર બંનેમાંથી કોઈએ અપીલકર્તા-સત્તાતંત્રના કર્મચારીઓની સેવાની શરતોનું નિયમન કરતા નિયમો/વિનિયમોનો સંદર્ભ આપ્યો નહોતો.

૨૭. જ્યારે આ બાબત અમારી સમક્ષ અસંખ્ય પ્રસંગોએ સાંભળવામાં આવી રહી હતી, ત્યારે અમે ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ

શ્રી ઠાકરને એવી કોઈ જોગવાઈ અથવા તેમના નિયમો અને વિનિયમો દર્શાવવા કહ્યું હતું, જે પ્રોબેશન સમયગાળો સંતોષકારક રીતે પૂર્ણ થયા પછી પણ કર્મચારીને હંગામી ધોરણે રાખવાની તેને સત્તા આપે છે.

૨૮. આ સંદર્ભમાં, વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઠાકરે "એરિયા / અર્બન ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી દ્વારા નિયુક્ત સ્ટાફ કર્મચારીઓની સેવાની શરતો અને નિયમો" શીર્ષકવાળા નિયમો રજૂ કર્યા છે. તેમણે આવા નિયમોના ભાગ-૨ નો સંદર્ભ આપ્યો છે, જે પ્રોબેશનનું નિયમન કરે છે. તેમણે નિયમોના ભાગ-૩ નો પણ સંદર્ભ આપ્યો છે, જે સેવાની સમાપ્તિનું નિયમન કરે છે.

૨૯. અપીલકર્તાના પોતાના કેસ મુજબ, સામાવાળાનો પ્રોબેશન સમયગાળો ભાગ-૨ ના નિયમ ૧૨ દ્વારા સંચાલિત થાય છે, જે પ્રોબેશનનું શીર્ષક ધરાવે છે. તે નીચે મુજબ સમાવિષ્ટ છે :-

“નિયમ ૧૨. પ્રોબેશનનો સમયગાળો અને કસોટીઓ :-
જ્યાં સીધી ભરતી દ્વારા જગ્યા ભરવામાં આવે છે, ત્યાં નિયુક્ત ઉમેદવાર નિમણૂકની તારીખથી બે વર્ષના સમયગાળા માટે પ્રોબેશન પર રહેશે અને તેણે સત્તાતંત્ર દ્વારા સમયાંતરે નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવી કસોટીઓમાંથી પસાર થવું પડશે.”

૩૦. અમે નિયમ ૧૪ નો પણ સંદર્ભ આપી શકીએ છીએ, જે નીચે મુજબ વંચાય છે :-

“નિયમ ૧૪ - પ્રોબેશન સમયગાળો લંબાવવાની મુખ્ય કાર્યપાલક અધિકારીની સત્તાઓ:-

કર્મચારીના પ્રોબેશનનો સમયગાળો મુખ્ય કાર્યપાલક અધિકારીની વિવેકબુદ્ધિથી લંબાવી શકાય છે પરંતુ કોઈ પણ સંજોગોમાં આ સમયગાળો નિમણૂકની તારીખથી ત્રણ વર્ષથી વધુ હોઈ શકશે નહીં. અધિકારીઓના કિસ્સામાં, પ્રોબેશનનો સમયગાળો લંબાવવાની સત્તા પસંદગી સમિતિ દ્વારા વાપરવામાં આવશે.”

૩૧. આમ, ઉપરોક્ત નિયમો કોઈપણ રીતે એવું દર્શાવતા નથી કે પ્રોબેશન સમયગાળો સંતોષકારક રીતે પૂર્ણ થયા પછી, કર્મચારીને આગળ હંગામી ધોરણે રાખી શકાય. નિયમ ૧૪ મુખ્ય કાર્યપાલક અધિકારીને પ્રોબેશન સમયગાળો લંબાવવાની સત્તા આપે છે, પરંતુ કોઈ પણ સંજોગોમાં ત્રણ વર્ષથી વધુ નહીં અને અધિકારીઓના કિસ્સામાં આવો વધારો માત્ર પસંદગી સમિતિ દ્વારા જ વાપરી શકાય છે.

૩૨. નિયમ ૧૪ હેઠળ પ્રોબેશનનો સમયગાળો લંબાવતો હોય તેવો કોઈ આદેશ અમને બતાવવામાં આવ્યો નથી. તેનાથી વિપરીત, અપીલકર્તાએ સ્પષ્ટપણે નોંધ્યું છે કે સામાવાળા નં. ૧ એ પોતાનો પ્રોબેશન સમયગાળો સંતોષકારક રીતે પૂર્ણ કર્યો છે, અને તેમનો સમયગાળો નિયમિત કરવામાં આવ્યો છે. અપીલકર્તા અમારી સમક્ષ એ દર્શાવવામાં સદંતર નિષ્ફળ ગયું છે કે પ્રોબેશન સમયગાળો સંતોષકારક રીતે પૂર્ણ કર્યા પછી પણ, કર્મચારીને નિયમિત પગાર

ધોરણ આપતી વખતે ફરીથી હંગામી જગ્યા પર મૂકી શકાય છે.

૩૩. સેવાની સમાપ્તિના ભાગ-૩ નો નિયમ ૧૫ પણ એવી પરિસ્થિતિની કલ્પના કરતો નથી, જેમાં ૨૪ કલાકની નોટિસ આપીને કર્મચારીની સેવા સમાપ્ત કરી શકાય. નિયમ ૧૫ નો પેટા-નિયમ (જ) નીચે મુજબ સમાવિષ્ટ છે :-

“જ) સત્તાતંત્ર કોઈપણ કર્મચારીની સેવા તેના પ્રોબેશનનો સમયગાળો પૂરો થયા પછી તેને નીચે મુજબ આપીને સમાપ્ત કરી શકે છે:

(એ) ત્રણ મહિનાની નોટિસ અથવા તેના બદલામાં મૂળ પગાર, જો તે વર્ગ-

૧ નો કર્મચારી હોય અને,

(બી) એક મહિનાની નોટિસ અથવા તેના બદલામાં મૂળ પગાર જો તે અન્ય કોઈપણ વર્ગનો કર્મચારી હોય. કર્મચારીની સેવા સમાપ્ત કરવાની સત્તા નિમણૂક સત્તાધિકારી દ્વારા વાપરવામાં આવશે.

(૫) સેવાની આ શરતો અને નિયમોમાં કંઈ પણ સત્તાતંત્રના નીચેના અધિકારને અસર કરશે નહીં.

(એ) સેવાની શરતો અને નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર જ નોટિસ અથવા તેના બદલામાં પગાર વિના કર્મચારીને નિવૃત્ત કરવાનો અથવા બરતરફ કરવાનો અધિકાર.

(બી) સત્તાતંત્રમાં આગળ સળંગ સેવા માટે કાયમી ધોરણે અસમર્થ હોવાનું

સત્તાતંત્ર દ્વારા માન્ય લાયકાત ધરાવતા તબીબી અધિકારી દ્વારા પ્રમાણિત થવા પર નોટિસ અથવા તેના બદલામાં પગાર વિના કર્મચારીની સેવા સમાપ્ત કરવાનો અધિકાર.”

૩૪. પેટા-નિયમ ૪(બી) એક મહિનાની નોટિસ અથવા તેના બદલામાં મૂળ પગારનો ઉલ્લેખ કરે છે જો કર્મચારી એટલે કે વર્તમાન સામાવાળા જેવા કર્મચારીની પ્રોબેશન પૂર્ણ થયા પછી સેવા સમાપ્ત કરવાની જરૂર હોય. પ્રસ્તુત કેસમાં, સામાવાળા નં. ૧ એ પોતાની નિમણૂક પછી લગભગ ૬ વર્ષની સેવા પૂર્ણ કરી છે, જેમાં તેમની સેવા નિયમિત કરતો તા. ૦૩.૦૨.૨૦૧૦ નો આદેશ પસાર થયા પછીના ૪ વર્ષ સામેલ છે.

૩૫. નિયમ ૧૫ નો પેટા-નિયમ (પ) સત્તાતંત્રને માત્ર “સેવાની શરતો અને નિયમો” અનુસાર નોટિસ અથવા તેના બદલામાં પગાર વિના કર્મચારીને નિવૃત્ત અથવા બરતરફ કરવાની સત્તા આપે છે. એવું જણાય છે કે પેટા-નિયમ (પ)(એ) માં સંદર્ભિત “શરતો અને નિયમો” શબ્દપ્રયોગ નિમણૂક હુકમની ‘શરતો અને નિયમો’ સાથે સંબંધિત નથી, જે અપીલકર્તા દ્વારા રજૂ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે, પરંતુ તે વર્તમાન નિયમોનો સંદર્ભ આપે છે, જેનું શીર્ષક “એરિયા / અર્બન ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી દ્વારા નિયુક્ત સ્ટાફના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓની સેવાની શરતો અને નિયમો” છે. આમ, સેવાના નિયમિતકરણ પછી ૨૪ કલાકની ટૂંકી નોટિસમાં કર્મચારીની સેવા સમાપ્ત કરવા માટે અપીલકર્તા-સત્તાતંત્રને સક્ષમ બનાવતા કોઈપણ નિયમના અભાવે, અપીલકર્તા-

ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી પાસે નિમણૂક હુકમની શરત નં. ૨ લાગુ કરવાની કોઈ સત્તા નહોતી.

૩૬. સામાવાળાને નિયમિત પગાર ધોરણ આપતા અને તેમની સેવા નિયમિત કરતા ત્યારબાદના આદેશોને ધ્યાને લેતાં તા. ૦૮.૦૧.૨૦૦૮ ના નિમણૂક હુકમની શરત નં. ૨ મહત્વહીન બની જશે. છ વર્ષના સમયગાળા પછી શરત નં. ૨ લાગુ કરવાનું અપીલકર્તા માટે ખુલ્લું નહોતું. જો અપીલકર્તાને આ તબક્કે નિમણૂક હુકમની શરત લાગુ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, જે સામાવાળા નં. ૧ ના કિસ્સામાં કરવામાં આવી છે, તો તેના કર્મચારીઓની રોજગારી/સેવા હંમેશા શંકાસ્પદ અને અનિશ્ચિતતાની સ્થિતિમાં રહેશે, અને તેઓ પોતાના પ્રોબેશન સમયગાળાની સફળ પૂર્તિ અને નિયમિત પગાર ધોરણ મળ્યા પછી પણ ક્યારેય સુરક્ષિત અનુભવશે નહીં. અપીલકર્તાને કોઈપણ તબક્કે મનસ્વી રીતે આવી સત્તા વાપરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. કર્મચારીના પ્રોબેશન સમયગાળાનું નિયમિતકરણ અને રાજ્ય સરકારના ધોરણો મુજબ નિયમિત પગાર ધોરણની મંજૂરી કર્મચારીમાં કાયદેસરની અપેક્ષા જગાડે છે કે તેની સેવા સુરક્ષિત બને છે અને તેમને નિયમિત કર્મચારીઓ તરીકે ગણી શકાય છે. કર્મચારીને આવા લાભો આપ્યા પછી, અપીલકર્તા નિમણૂક હુકમની પ્રારંભિક શરતો અને નિયમો પર પાછા જઈ શકતા નથી, અને તેની સાથે એવો વ્યવહાર કરી શકતા નથી કે જાણે તે નવો નિયુક્ત થયેલો હોય, અને તેને રજ કલાકની ટૂંકી નોટિસમાં સેવા સમાપ્ત કરવાની શરતની કઠોરતાને આધીન બનાવી શકતા

નથી.

૩૭. તેથી, અમે જાહેર કરીએ છીએ કે અપીલકર્તા દ્વારા નિમણૂક હુકમની શરત નં. ૨ લાગુ કરીને તા. ૨૫.૦૨.૨૦૧૪ ના હુકમ દ્વારા સામાવાળાની સેવા સમાપ્ત કરવાનું પગલું ગેરકાયદેસર, મનસ્વી અને અપ્રમાણિક છે.

મુદ્દા નં. ૨ પર અભિપ્રાય-

૩૮. હવે પછીનો મુદ્દો હકીકતો છુપાવવા સંબંધિત છે. અપીલકર્તા દ્વારા અમારી સમક્ષ ભારપૂર્વક એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન સિંગલ જજે રિટ પિટિશન નામંજૂર કરવી જોઈતી હતી કારણ કે સામાવાળા નં. ૧-મૂળ અરજદારે સમાન રાહત માટે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરવાના મહત્વપૂર્ણ પાસાને છુપાવ્યો હતો. ગુજરાત હાઈકોર્ટ રૂલ્સ, ૧૯૯૩ નો નિયમ ૧૭૪ કોઈપણ અદાલત સમક્ષ દાખલ કરાયેલી અગાઉની કાર્યવાહીની વિગતો જાહેર કરવાનું ફરજિયાત બનાવે છે.

૩૯. અપીલકર્તા તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા કેસ કાયદાની તપાસ કરતા પહેલાં, ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ દાખલ કરાયેલી અપીલ અને વર્તમાન રિટ પિટિશનની નિર્વિવાદ હકીકતોનો સંદર્ભ આપવો યોગ્ય રહેશે. દસ્તાવેજી પુરાવાઓ પરથી જણાય છે કે સામાવાળાએ તા. ૨૬.૦૨.૨૦૧૪ ના રોજ અપીલ નં. ૩૩૧/૨૦૧૪ દાખલ કરીને ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ ટ્રિબ્યુનલ, ગાંધીનગર સમક્ષ સેવા સમાપ્તિના હુકમને પડકાર્યો હતો. સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા

ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવ્યું છે કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા સામા પક્ષ એટલે કે અપીલકર્તાને કોઈ નોટિસ જારી કરવામાં આવી નહોતી અને અપીલનો કોઈ નિર્ણય થયો નહોતો. ત્યારબાદ, તેમણે ગુજરાત હાઈકોર્ટ સમક્ષ સેવા સમાપ્તિના હુકમને પડકારવાના હેતુથી પોતાની અપીલ પાછી ખેંચવાની પરવાનગી માંગતી તા. ૧૮.૦૩.૨૦૧૪ ના રોજ અરજી (પૃષ્ઠ નં. ૬૭) દાખલ કરી હતી. બે દિવસ પછી એટલે કે તા. ૨૦.૦૩.૨૦૧૪ ના રોજ, તેમણે શીર્ષકવાળી રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી. એ નોંધવું યોગ્ય છે કે અપીલ પાછી ખેંચવાની માંગ કરતી તા. ૧૮.૦૩.૨૦૧૪ ના રોજ દાખલ કરાયેલી અરજી પર, ટ્રિબ્યુનલે તા. ૧૦.૦૪.૨૦૧૪ ના હુકમ દ્વારા અરજી સ્વીકારીને સામાવાળાને અપીલ પાછી ખેંચવાની પરવાનગી આપી હતી. સદર આદેશ ખાસ નોંધે છે કે સામાવાળા કર્મચારી દ્વારા કરવામાં આવેલી માંગણી સ્વીકારવામાં આવે છે અને તેમની અપીલ પાછી ખેંચવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે. જોકે, હકીકત એ રહે છે કે તા. ૨૦.૦૩.૨૦૧૪ ના રોજ રિટ પિટિશન દાખલ કરતી વખતે, અરજદારે અપીલ નં. ૩૩૧/૨૦૧૪ દાખલ કરવા અંગે કોઈ ઉલ્લેખ કર્યો નહોતો અને તેનાથી વિપરીત, એવું નિવેદન કરવામાં આવ્યું હતું કે “તેમણે આ પિટિશન જે વિષયવસ્તુ સાથે સંબંધિત છે તેના સંદર્ભમાં ભારતના માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ અથવા હાઈકોર્ટ સમક્ષ અથવા અન્ય કોઈપણ અદાલત કે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કોઈ અરજી અથવા અપીલ દાખલ કરી નથી”. આમ સ્વીકાર્યપણે, સામાવાળાએ અપીલ દાખલ કરવા અથવા તેને પાછી ખેંચવા અંગે કોઈ ઉલ્લેખ કર્યો નહોતો. ગુજરાત

હાઈકોર્ટ રૂલ્સ, ૧૯૯૩ ના નિયમ ૧૭૪ ના પાલનમાં સામાવાળાએ ઓછામાં ઓછું અપીલ દાખલ કરવા અંગે અને અપીલ પાછી ખેંચવાની માંગ કરતી તેમના દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજી અંગે પણ ઉદ્દેખ કરવો જરૂરી હતો. આમ, જે મુદ્દો વિચારણા હેઠળ આવે છે તે એ છે કે શું સદર હકીકતનો ઉદ્દેખ ન કરવો તે સામાવાળા નં. ૧ માટે મનસ્વી અને ગેરકાયદેસર આદેશ રદ કરીને તેમને રાહત નકારવાની હદ સુધી ઘાતક બનશે કે નહીં.

૪૦. હવે અમે અપીલકર્તા દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા ન્યાયિક પૂર્વ-નિર્ણયો સાથે કામ પાર પાડવાનો પ્રયાસ કરીશું. ઉપરોક્ત ચુકાદાઓમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રતિપાદિત કાયદાના સિદ્ધાંત પર કોઈ વિવાદ હોઈ શકે નહીં, જોકે, વર્તમાન કેસની હકીકતોને તેની પ્રસ્તુતતા તપાસવી જરૂરી છે:

(i) કે. જયરામ (સુપ્રા) ના કેસની હકીકતો એવી છે કે દાવેદારે રિટ પિટિશનમાં દાવો દાખલ કરવા અને તે નામંજૂર થવા, તેમજ સિવિલ કોર્ટના ચુકાદા સામેની અપીલ નામંજૂર થવા અંગેની હકીકત જાહેર કરી નહોતી. આમ, હકીકતો ખૂબ જ ગંભીર છે, અને આવી હકીકતોની પૃષ્ઠભૂમિમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે આવી મહત્વની હકીકતો છુપાવવી એ કોર્ટ સાથે છેતરપિંડી આચરવા સમાન ગણાશે.

(ii) લક્ષ્મી નારાયણ દાસ (સુપ્રા) ના કેસમાં, હકીકતો એવી છે કે દાવેદારે જમીન સંબંધિત જાહેરાત માંગીને વર્ષ ૨૦૦૩ માં સિવિલ દાવો દાખલ

કચો હતો, સદર દાવો લડવામાં આવ્યો હતો, અને ત્યારબાદ તે તા. ૨૮.૦૭.૨૦૦૭ ના રોજ પાછો ખેંચાયેલ તરીકે નામંજૂર થયો હતો, અને એ નોંધવું યોગ્ય છે કે નવો દાવો દાખલ કરવા માટે માંગવામાં આવેલી પરવાનગી અદાલતે નકારી કાઢી હતી. ત્યારબાદ, સિવિલ દાવાની કાર્યવાહી અને તે પાછો ખેંચવાની હકીકત છુપાવીને વર્ષ ૨૦૦૮ માં હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન દાખલ કરવામાં આવી હતી. સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું ઠરાવીને દાવેદારને બહાર કચો હતો કે તે દાવા પાછો ખેંચવાની અને રિટ પિટિશનમાં નવેસરથી દાવો દાખલ કરવાની પરવાનગી નકારવાની મહત્વપૂર્ણ હકીકત છુપાવવા બદલ દોષિત હતો.

(iii) યશોદા (ઉર્ફે સોધન) (સુપ્રા) ના કેસની હકીકતો એવી છે કે દાવેદારે નવેમ્બર ૧૯૯૩ ના કૌટુંબિક સમાધાનના આધારે જાહેરાત માટે તા. ૧૦.૦૨.૧૯૯૪ ના રોજ સિવિલ દાવો નં. ૧૪૧/૧૯૯૪ દાખલ કચો હતો, અને વાદી દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજી પર, સદર દાવો તા. ૦૭.૦૫.૧૯૯૪ ના રોજ પાછો ખેંચાયેલ તરીકે નામંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો. ફરીથી અગાઉના દાવાની વિગતો છુપાવીને વિશિષ્ટ પાલન માંગતો બીજો દાવો નં. ૫૩૬/૧૯૯૪ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રતિવાદી દ્વારા આવી હકીકત દર્શાવવામાં આવતાં, વાદીએ એવી દલીલ કરતી રિપ્લિકેશન અરજી દાખલ કરી કે જાહેરાત માટેનો પ્રથમ દાવો માત્ર સ્ટેમ્પ ડ્યુટી અને નોંધણી ચાર્જ ચૂકવવાનું ટાળવા માટે દાખલ કરવામાં આવ્યો

હતો. ટ્રાયલ કોર્ટે શોધી કાઢ્યું કે વાદીએ રાજ્યની તેની આવકમાં છેતરપિંડી કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે વાદી ગંદા હાથો સાથે અદાલત સમક્ષ આવ્યા હતા, અને અન્ય દાવો દાખલ કરવાની સ્વતંત્રતા વિના અગાઉનો દાવો પાછો ખેંચવો એ એક મહત્વની હકીકત હતી, અને 'મહત્વની હકીકત' એટલે વિવાદના નિર્ણયના હેતુ માટે મહત્વપૂર્ણ હકીકત. સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું કે અદાલતને ગેરમાર્ગે દોરીને ચુકાદો મેળવવા માટે દાવેદાર દ્વારા છૂપાવટ સમજાવતું નિવેદન એક કપટ હતું. એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે 'મહત્વની હકીકત' શું ગણાશે તે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખશે. આમ, સ્પષ્ટ હકીકતો અને વાદીના આચરણને ધ્યાને રાખીને, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે પરવાનગી માંગ્યા વિના દાવો દાખલ કરવો અને પાછો ખેંચવો તે છૂપાવવું વાદી માટે ઘાતક ઠરાવવામાં આવ્યું છે.

(iv) સિદ્ધીક ઓસમાન ચાકી (સુપ્રા) ના કેસમાં, આ કોર્ટની ખંડપીઠે ગુણદોષ પર પણ રિટ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ મંજૂર કરી છે. ખંડપીઠ પર જે કારણોની અસર થઈ હતી તેમાંનું એક અગાઉની રિટ પિટિશન દાખલ કરવી અને પાછી ખેંચવી તે છૂપાવવાનું હતું. એવું જણાય છે કે રિટ પિટિશનો વર્ષ ૨૦૧૪ માં દાખલ કરવામાં આવી હતી, અને નોટિસ જારી થયા પછી, સામાવાળા(ઓ) હાજર થયા હતા અને લડ્યા હતા, અને તે કોઈપણ સ્વતંત્રતા માંગ્યા વિના તા. ૦૬.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજ બિનશરતી

પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી.

આમ, સર્વોચ્ચ અદાલતે દરેક કેસની હકીકતોમાં, અને ગંભીરતાની માત્રા, છૂપાવટની રીત, દાવેદારના આચરણને ધ્યાનમાં રાખીને ઠરાવ્યું છે કે અનુવર્તી કાર્યવાહીમાં દાવેદાર દ્વારા અગાઉની મુકદ્દમાબાજી છૂપાવવી એ એક મહત્વપૂર્ણ છૂપાવટ ગણાશે, અને તે પ્રતિકૂળ અનુમાનને આમંત્રણ આપી શકે છે, કે દાવેદારે છેતરપિંડી આચરી છે અને અશુદ્ધ હાથો સાથે આવ્યો છે, આખરે તેને પછીની મુકદ્દમાબાજીમાં રાહત નકારી શકાય છે જેમાં મહત્વની હકીકત છૂપાવવામાં આવી હતી. તેથી, એ તપાસવું જરૂરી બને છે કે શું અપીલ દાખલ કરવા અને પાછી ખેંચવાની હકીકત જાહેર ન કરવાનું સામાવાળા નં. ૧ નું કૃત્ય 'મહત્વની હકીકત' ગણાશે અને શું આવું કૃત્ય અપીલકર્તાના ગેરકાયદેસર અને મનસ્વી પગલાને ઢાંકી શકે છે.

૪૧. પ્રસ્તુત કેસમાં, વિદ્વાન સિંગલ જજે એસ.જે.એસ. બિઝનેસ એન્ટરપ્રાઇઝિસ (પ્રા.) લિ. વિ. બિહાર રાજ્ય અને અન્ય, (૨૦૦૪) (૭) એસસીસી ૧૬૬ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખીને હકીકતો છૂપાવવા બદલ ખર્ચ લાઘો છે. સદર ચુકાદાને (૨૦૦૭) ૬ એસસીસી ૧૨૦ માં નોંધાયેલા અરુણિમા બરુઆ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય ના કેસમાં અલગ પાડવામાં આવ્યો છે. અમે એ પણ નિર્દેશ કરી શકીએ છીએ કે આ નિર્ણયને યશોદા (ઉર્ફે સોધન) (સુપ્રા) ના કેસમાં હકીકતની છૂપાવટ મહત્વપૂર્ણ છે કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો છે, જે દરેક કેસની હકીકતો અને

સંજોગો પર આધાર રાખશે. અમે અરુણિમા બરુઆ (સુપ્રા) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના સુસંગત અવલોકનોનો સમાવેશ કરી શકીએ છીએ. તે નીચે મુજબ છે: -

“૧૧. પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદનો નિર્ણય કરવાનું અદાલતનું અધિકારક્ષેત્ર, તેથી, ન્યાય મેળવવાના માનવ અધિકારના ખ્યાલથી જોઈ શકાય છે. જોકે, તેનો અર્થ એવો નથી કે જ્યારે ફરિયાદકર્તા સ્વચ્છ હાથો સાથે અદાલત સમક્ષ ન આવે ત્યારે અદાલત પાસે સમાનતાવાદી રાહત નકારવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર રહેશે નહીં, પરંતુ પ્રશ્ન એ છે કે આવી રાહત કઈ હદ સુધી નકારવી જોઈએ.

૧૨. આ સુસ્થાપિત કાયદો છે કે અદાલતને તેના વિવેકાધીન અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો ઈનકાર કરવા સક્ષમ બનાવવા માટે છુપાવટ મહત્વની હકીકતની હોવી જોઈએ. મહત્વની હકીકત કઈ ગણાશે, જે છુપાવવાથી અપીલકર્તા વિવેકાધીન રાહત મેળવવા માટે અપાત્ર બનશે, તે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખશે. મહત્વની હકીકત એટલે વિવાદના નિર્ણયના હેતુ માટે મહત્વપૂર્ણ હકીકત, જેનું તાર્કિક પરિણામ એ હશે કે શું તે રાહત આપવા કે નકારવા માટે મહત્વપૂર્ણ હતી. જો છુપાવવામાં આવેલી હકીકત પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદના નિર્ણય માટે મહત્વપૂર્ણ ન હોય, તો અદાલત તેના વિવેકાધીન અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો ઈનકાર ન કરી શકે. એ પણ સુસ્થાપિત છે કે અદાલતના વિવેકાધીન અધિકારક્ષેત્રને લાગુ કરતી વ્યક્તિને ગંદા હાથો સાથે તેની

સમક્ષ આવવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. પરંતુ જો સદર ગંદકી દૂર કરવામાં આવે અને હાથ સ્વચ્છ બને તો પણ, શું રાહત નકારવામાં આવશે તે પ્રશ્ન છે.

XXXXXXX...

૧૬. અન્ય એક સિદ્ધાંત છે જેની અવગણના કરી શકાય નહીં. અદાલત સામાન્ય રીતે પક્ષકારને સમાન વિષયવસ્તુ અંગે બે સમાંતર ઉપાયો ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપતી નથી. જય સિંહ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, ૧૯૭૭ ૧ એસસીસી ૧ જુઓ. પરંતુ, જ્યાં એક કાર્યવાહી વિવાદના નિર્ણય વિના સમાપ્ત કરવામાં આવી હોય, તો શું એવું કહી શકાય કે દાવેદાર ઉપાય વિના રહેશે-

XXXXXXXX....

“૨૦. વૈકલ્પિક ઉપાયનું અસ્તિત્વ પોતે જ, જેમ કે એસ.જે.એસ. બિઝનેસ એન્ટરપ્રાઇઝિસ (પ્રા.) લિ. (સુપ્રા) માં પ્રતિપાદિત કરવામાં આવ્યું હતું, તે એક સુસંગત પરિબળ ન હોઈ શકે કારણ કે વૈકલ્પિક ઉપાય અસ્તિત્વ ધરાવે છે અને તેથી, અદાલત તેના વિવેકાધીન અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરશે નહીં તેવું કહેવું એક બાબત છે પરંતુ અદાલત હકીકતો છુપાવવાના આધારે તેમ કરવાનો ઇનકાર કરે છે તેવું કહેવું બીજી બાબત છે.

૨૧. જ્યાં અધિકાર છે ત્યાં ઉપાય છે (Ubi jus ibi remedium) એ એક

જાણીતો ખ્યાલ છે. અદાલતે દલીલપાત્ર કેસમાં સાચી ફરિયાદ સાથે આવનાર વ્યક્તિને રાહત નકારતી વખતે સુનાવણી આપવી જોઈએ. [ભાગુભાઈ ધનાભાઈ ખલાસી (સુપ્રા) જુઓ] આ કેસમાં, જોકે, અપીલકર્તાએ એક મહત્વની હકીકત છુપાવી હતી. એ સ્પષ્ટ છે કે જ્યારે વચગાળાના મનાઈ હુકમનો કોઈ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો નહોતો ત્યારે જ રિટ પિટિશન દાખલ કરવામાં આવી હતી. સદર હકીકત જાહેર કરવી અપીલકર્તા માટે ફરજિયાત હતી.

૨૨. આ કેસમાં, જોકે, દાવો દાખલ કરવાની હકીકત છુપાવવી એ હવે મહત્વની હકીકત રહી નથી. વિદ્વાન સિંગલ જજ અને હાઈકોર્ટની ખંડપીઠ સાચા હોઈ શકે છે કે, આ પ્રકારના કેસમાં, અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને લાગુ કરી શકાય નહીં પરંતુ તેનો અર્થ એવો નથી કે અન્ય રિટ પિટિશન ટકી શકશે નહીં. જ્યારે તમામ હકીકતો જાહેર કરીને બીજી રિટ પિટિશન દાખલ કરવામાં આવે છે, ત્યારે અપીલકર્તા સ્વચ્છ હાથો સાથે રિટ કોર્ટ સમક્ષ આવશે, અદાલત તે સમયે અપીલકર્તાના ન્યાય મેળવવાના માનવ અધિકારને ધ્યાનમાં રાખીને અને ન્યાયિક સમીક્ષા એ ભારતના બંધારણનું મૂળભૂત લક્ષણ છે તે હકીકતને ધ્યાને રાખીને ગુણદોષ પર કેસનો નિર્ણય કરવા હકદાર રહેશે.

૨૩. આ પ્રકારના કેસમાં હાઈકોર્ટનો ચુકાદો રેસ જ્યુડિકાટા તરીકે કાર્ય કરશે નહીં.

૨૪. ઉપરોક્ત કારણોસર, અમે હાઈકોર્ટના ચુકાદાને માન્ય રાખતી વખતે, એવો અભિપ્રાય ધરાવીએ છીએ કે જો અપીલકર્તા નવી રિટ અરજી દાખલ કરે, તો તે તેના પોતાના ગુણદોષ પર ધ્યાને લઈ શકાય છે. અપીલ ઉપરોક્ત અવલોકનો સાથે નામંજૂર કરવામાં આવે છે. કોઈ ખર્ચ નથી.”

૪૨. હવે અમે ચર્ચા કરીશું કે શું વિદ્વાન સિંગલ જજે એસ.જે.એસ. બિઝનેસ એન્ટરપ્રાઇઝિસ (પ્રા.) લિ. (સુપ્રા) ના કેસમાં આપેલા ચુકાદા પર આધાર રાખીને હકીકત છુપાવવા બદલ સામાવાળા નં. ૧ પર ખર્ચ લાદીને અને તેના દ્વારા ખામી સુધારીને યોગ્ય કર્યું છે કે કેમ. એસ.જે.એસ. બિઝનેસ એન્ટરપ્રાઇઝિસ (પ્રા.) લિ. (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે સામાન્ય નિયમ એ છે કે રિટ પિટિશન દાખલ કરતા દાવેદારે તમામ સુસંગત હકીકતો જાહેર કરવી જોઈએ, પરંતુ માત્ર એવી હકીકતો છુપાવવી જ ઘાતક બનશે જે વિવાદના નિર્ણય માટે આવશ્યક હોય. જો છુપાવવામાં આવેલી હકીકત અંતિમ પરિણામને અસર કરતી ન હોય, તો માત્ર તેના કારણે પિટિશન નામંજૂર કરી શકાય નહીં.

૪૩. અરુણિમા બરુઆ (સુપ્રા) ના કેસમાં પણ, સર્વોચ્ચ અદાલતે બે બાબતોની તપાસ કરી હતી; એક વૈકલ્પિક ઉપાયની ઉપલબ્ધતા અને બીજી મહત્વની હકીકત છુપાવવી. ત્યાં પણ અપીલકર્તાએ દાવો દાખલ કરવાની હકીકત છુપાવી હતી પરંતુ ત્યારબાદ દાવો પાછો ખેંચી લીધો હતો. સર્વોચ્ચ અદાલતે નોંધ્યું હતું કે ન્યાય મેળવવાનો અધિકાર એ એક માનવ અધિકાર છે

અને જો અદાલત કોઈ ભૂલ કે ખામીના કારણે દાવેદારને કાયમ માટે બહાર કરી દે, તો તેનાથી ગંભીર અન્યાય થશે.

૪૪. મહત્વની હકીકત છુપાવવા અને આનુષંગિક રાહત આપવાના સંદર્ભમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદનો નિર્ણય કરવાનું અદાલતનું અધિકારક્ષેત્ર ન્યાય મેળવવાના માનવ અધિકારના ખ્યાલથી જોવાનું છે, અને આવી રાહત કઈ હદ સુધી નકારવી જોઈએ તે પ્રશ્ન છે, જેની વિચારણા કરવાની છે. વિવિધ ચુકાદાઓની તપાસ કર્યા પછી, એ પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યું છે કે અદાલતના વિવેકાધીન અધિકારક્ષેત્રને લાગુ કરતી વ્યક્તિને ગંદા હાથો સાથે તેની સમક્ષ આવવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં, પરંતુ જો સદર ગંદકી દૂર કરવામાં આવે અને હાથ સ્વચ્છ બને તો પણ, શું રાહત નકારવામાં આવશે તે પ્રશ્ન છે. સર્વોચ્ચ અદાલતે, જોકે ઠરાવ્યું હતું કે તેમાંના અપીલકર્તાએ “મહત્વની હકીકત” છુપાવી હતી, પરંતુ એવું જણાય છે કે સિવિલ અપીલની સુનાવણી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે તે હવે “મહત્વની હકીકત” રહી નથી, અને એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે જો તમામ હકીકતો જાહેર કરીને અન્ય રિટ પિટિશન દાખલ કરવામાં આવે, તો દાવેદાર સ્વચ્છ હાથો સાથે રિટ કોર્ટ સમક્ષ આવશે, અને અદાલત તે સમયે અપીલકર્તાના ન્યાય મેળવવાના માનવ અધિકારને ધ્યાનમાં રાખીને અને ન્યાયિક સમીક્ષા ભારતના બંધારણનું મૂળભૂત લક્ષણ છે તે હકીકતને ધ્યાને રાખીને ગુણદોષ પર કેસનો નિર્ણય કરવા હકદાર રહેશે. છેવટે, સર્વોચ્ચ અદાલતે હકીકતો જાહેર કરીને નવી રિટ પિટિશન

દાખલ કરવાની તેમાંના અપીલકર્તાની તરફેણમાં સ્વતંત્રતા આપી હતી.

૪૫. પ્રસ્તુત કેસમાં ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરવાની હકીકતો, પાછી ખેંચવાનો તબક્કો અને રિટ પિટિશન દાખલ કરવાનો તબક્કો, અને તેનો નિકાલ એ નક્કી કરવા માટે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ બને છે કે શું છૂપાવટ 'મહત્વની' હતી કે નહીં. અમે આ સંદર્ભમાં હકીકતોનો પુનરોચ્ચાર કરી શકીએ છીએ. સામાવાળા નં. ૧ એ તા. ૨૬.૦૨.૨૦૧૪ ના રોજ અપીલ નં. ૩૩૧/૨૦૧૪ દાખલ કરી હતી, અને હાઈકોર્ટનો આશરો લેવાની સ્વતંત્રતા માંગતી અરજી તા. ૧૮.૦૩.૨૦૧૪ ના રોજ પાછી ખેંચવા માટે દાખલ કરવામાં આવી હતી, જે તા. ૧૦.૦૪.૨૦૧૪ ના રોજ મંજૂર કરવામાં આવી હતી. જોકે, રિટ પિટિશન દાખલ કરવી અને અરજી પાછી ખેંચવી એ સમકાલીન છે, પરંતુ ગુજરાત હાઈકોર્ટ રૂલ્સ, ૧૯૯૩ ના નિયમ ૧૭૪ માં ફરજિયાત કાર્યા મુજબ રિટ પિટિશનમાં અપીલ અને અરજી દાખલ કરવા સંબંધિત હકીકતો જાહેર કરવાનું સામાવાળા નં. ૧ માટે હંમેશા ખુદ્દું હતું. આમ, નિર્વિવાદપણે, સામાવાળા નં. ૧ એ 'મહત્વની હકીકત' છુપાવી હોવાનું કહી શકાય.

૪૬. સામાવાળા નં. ૧ એ મહત્વપૂર્ણ હકીકત છુપાવી છે તેવું ઠરાવ્યા પછી, અમે હવે તપાસ કરીશું કે શું વર્તમાન કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાને રાખીને સામાવાળા નં. ૧ ને રાહત મેળવવાથી બહાર કરી શકાય કે નહીં. અપીલકર્તા-સત્તાતંત્રનો એવો કેસ નથી કે સામાવાળા નં. ૧ કોઈપણ વચગાળાનો આદેશ મેળવવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા, અને ત્યારબાદ તેમણે રિટ

પિટિશન દાખલ કરવાનું પસંદ કર્યું હતું. ટ્રિબ્યુનલે આ કાર્યવાહીમાં નોટિસ જારી કરી નહોતી અને હાલના અપીલકર્તાને સમન્સ પાઠવ્યા નહોતા. સામાવાળા નં. ૧ એ એવી પણ રજૂઆત કરી છે કે વાસ્તવમાં ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ તેમની અપીલ વિચારણાક્ષમ નહોતી. પ્રવર્તતા એકંદર સંજોગોને જોતાં, આ તબક્કે, અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે સામાવાળા નં. ૧ ને ઉપાયવિહીન જાહેર કરી શકાય નહીં, ખાસ કરીને એ હકીકતને ધ્યાને રાખીને કે વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ અને અમારી સમક્ષ સંબંધિત પક્ષકારોએ ગુણદોષ પર પણ પોતાની રજૂઆતો કરી છે, અને અમે સામાવાળા નં. ૧ ની સેવા સમાપ્ત કરવાના અપીલકર્તા-સત્તાતંત્રના પગલાને તદ્દન ગેરકાયદેસર અને મનસ્વી ઠરાવ્યું છે. અમે સર્વોચ્ચ અદાલતના તર્કને એ હદ સુધી અપનાવી શકીએ છીએ કે આ તબક્કે, અપીલ દાખલ કરવાની હકીકત છુપાવવી એ હવે મહત્વની હકીકત રહી નથી, જોકે, શું ૧૦ વર્ષના સમયગાળા પછી સામાવાળા નં. ૧ ને સાચી હકીકતો જાહેર કરીને નવી રિટ પિટિશન દાખલ કરવા કહી શકાય તેવો પ્રશ્ન અમારી સમક્ષ ઉપસ્થિત થાય છે. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, વિદ્વાન સિંગલ જજે પણ અપીલકર્તાના પગલાને ગેરકાયદેસર ઠરાવ્યું છે, જેની અમે પણ પુષ્ટિ કરી છે. આ તબક્કે અમે ચરણ લાલ સાહુ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, ૧૯૯૦ (૧) એસસીસી ૬૧૩ ના કેસમાં બંધારણીય બેંચની ટીપ્પણી સાથે પોતાને યાદ અપાવી શકીએ છીએ;

“ન્યાય, એવું કહેવાય છે કે, દરેક માણસને તેનું યોગ્ય વળતર આપવાની સતત અને કાયમી પ્રવૃત્તિ છે. પરંતુ ચોક્કસ પરિસ્થિતિમાં અને ચોક્કસ

સંજોગોમાં માણસનું શું લેણું છે તે મૂલવણી અને સમાયોજનની બાબત છે. એવું કહેવાય છે કે ન્યાય એ સંતુલન છે. ત્રાજવા હંમેશા નિષ્પક્ષ ન્યાયનું પ્રતીક રહ્યા છે. પરંતુ જેમ જોન્સ વિ. નેશનલ કોલ બોર્ડ માં લોર્ડ કેનિંગે કહ્યું હતું તેમ વકીલોને એક પછી એક ત્રાજવામાં વજન મૂકવા દો 'સૂક્ષ્મ રીતે ગણતરી કરેલ ઓછું કે વધુ પરંતુ અંતે ન્યાયાધીશ નક્કી કરે છે કે ત્રાજવું કઈ તરફ નમે છે, ભલે તે સહેજ પાછા હોય. દરેક કેસ અને દરેક પરિસ્થિતિમાં આવું જ હોય છે.”

૪૭. અગાઉના અવલોકનો અને ન્યાયનું સંતુલન સાધવાના ખ્યાલ તથા સામાવાળા નં. ૧ ના ન્યાય મેળવવાના માનવ અધિકારને ધ્યાનમાં રાખીને, વર્તમાન કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને અનિવાર્ય સંજોગો સાથે જોડીને, અમારા મતે, મહત્વની હકીકત જાહેર ન કરવા બદલ રિટ અરજદાર-કર્મચારીને બહાર કરી શકાય નહીં, અને તેમને અપીલ દાખલ કરવા અને પાછી ખેંચવાની હકીકત જાહેર કરીને નવી રિટ પિટિશન દાખલ કરવાનો નિર્દેશ આપી શકાય નહીં. જોકે, સાથે સાથે, અમે એ પણ ઠરાવીએ છીએ કે વર્તમાન કેસ જેવી 'હકીકતની મહત્વપૂર્ણ છૂપાવટ' ની અસરને દાવેદાર પર માત્ર ખર્ચ લાદીને હળવી કરી શકાય નહીં, જે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે. ખર્ચ લાદીને છૂપાવટની ખામી સુધારી શકાતી નથી. આવો અભિગમ હાઈકોર્ટ રૂલ્સના નિયમ ૧૭૪ ની વિરુદ્ધ હશે. દાવેદારનું આચરણ, મહત્વની હકીકત છુપાવવાની ગંભીરતા અને માત્રા, અને વિવેકાધીન રાહતની અપાત્રતા અથવા ઇનકારની હદ એ કેટલાક પરિબળો

છે જેની નજીકથી તપાસ જરૂરી છે. આ તમામ પાસાઓ દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધારિત છે. સમય વીતવો અને ન્યાયિક કાર્યવાહીમાં દાવેદારો દ્વારા અપનાવવામાં આવેલો માર્ગ પણ આ પ્રકારના કેસોમાં આખરી રાહત અથવા પરિણામ પર સીધી અસર કરશે. આ એવા પરિબલો છે જે એ નક્કી કરવા માટે સુસંગત બને છે કે શું મહત્વની હકીકત છુપાવવાનો ડંખ ન્યાય મેળવવા માટે ઘાતક બનશે, અને અદાલત દ્વારા કઈ હદ સુધી રાહત આપી શકાય. વિદ્વાન સિંગલ જજ આ તમામ પાસાઓની ચર્ચા કરવામાં અને તેનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. આમ, જોકે અમે સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા અપીલ દાખલ કરવાની હકીકત છુપાવવાના મુદ્દા સાથે કામ પાર પાડવામાં વિદ્વાન સિંગલ જજના અભિગમને સ્વીકારતા નથી, તેમ છતાં ઉપર નોંધેલા કારણોસર, અમે ચુકાદો અને હુકમ રદ કરતા નથી. કારણ કે, સામાવાળા નં. ૧ એ ખર્ચ લાદવાના નિર્દેશને પડકાર્યો નથી, તેથી જો તે જમા ન કરાવ્યો હોય તો તેમણે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા નિર્દેશિત મુજબ તે જમા કરાવવાનો રહેશે.

૪૮. ઉપરોક્ત વિશ્લેષણના આધારે, લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નિષ્ફળ જાય છે, અને નામંજૂર કરવામાં આવે છે. તા. ૦૧.૦૫.૨૦૨૪ ના ચુકાદાના પાલન માટે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા નિર્ધારિત સમયમર્યાદા આજથી ચાર અઠવાડિયા માટે લંબાવવામાં આવે છે.

૪૯. પરિણામે, સંલગ્ન સિવિલ એપ્લિકેશનનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(એ. એસ. સુપેરિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

(ગીતા ગોપી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====